

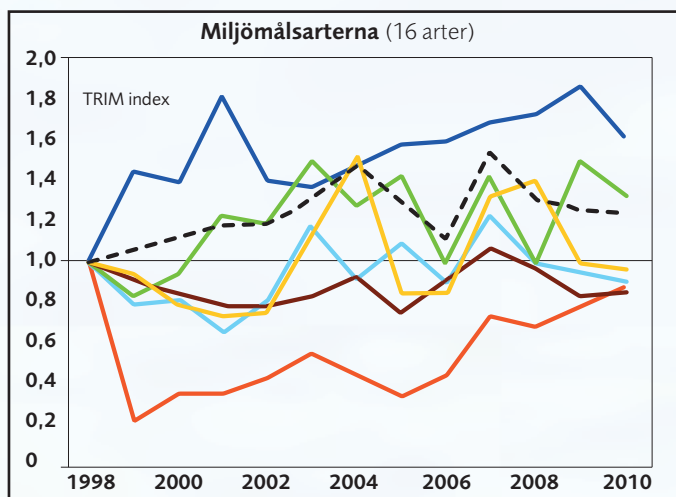
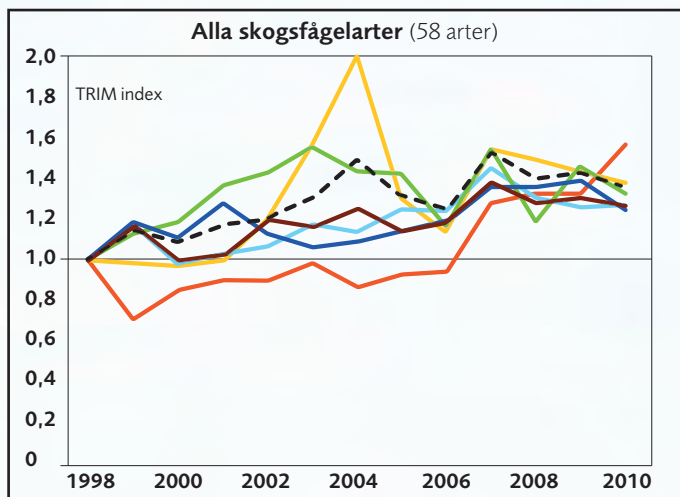
NATURHÄNSY- NEN GYNNAR SKOGENS FÅGLAR

Naturhänsyn vid hyggeskogsbruk ger effekt – skogsfåglarna ökar. Det visar en trendstudie där Lunds universitet och Skogforsk analyserat populationsutvecklingen hos Sveriges fåglar i relation till skogsbrukets utveckling. Fast det finns också arter som borde ha ökat – men inte gör det.

Text: KRISTINA SUNDBAUM | kristina@sundbaumkommunikation.se

Foto: SVERKER JOHANSSON | bitzer@live.se

”Trenden är mycket tydlig; naturvårdshänsynen har en positiv effekt på många skogsfåglar.

--- Hela Sverige — N Norrland — S Norrland — Ö Svealand — V Göta/Svealand — Ö Götaland — S Götaland

– **De skogsfåglar** som har ökat i antal är fler än de arter som minskat, säger Olof Widenfalk som analyserat data från Riksskogstaxeringen mellan 1998–2010. Vi ser en tydlig positiv trend efter att man i början på 1990-talet började ta hänsyn vid avverkningsarna.

Projektet har sammanställt och analyserat data från Riksskogstaxeringen och Svensk fågeltaxering, det nationella fågelövervakningsprogram som drivs vid Lunds universitet på uppdrag av Naturvårdsverket.

– Vi jämförde trender i populationsutveckling på nationell och regional nivå med trender i skogsbrukets naturhänsyn, och det visade sig att många fågelarter samvarierar positivt med naturvårdshänsynen, säger Olof Widenfalk. Övántant många, faktiskt.

Från jättehyggen till certifiering

För att se trenderna användes data från 1975 och framåt, men framför allt analyserades data från 1998–2010 – under 12 år när det finns landstäckande data om fågelpopulationer. Fokus lades på 58 fågelarter knutna till skogen i allmänhet och 16 arter som anses ha speciellt höga krav på skogens kvalitet.

De variabler Olof Widenfalk tittat på är framför allt arealen barr-, löv- och blandskog, antal kvarlämnade grövre träd på hyggen, stamtäthet i uppvuxna skogar samt skogens ålder och hur mycket död ved det fanns.

Det var under slutet av 1980-talet som allt fler blev medvetna om de problem som det intensiva skogsbrukets orsakade. I början på 1990-talet kom sedan trendbrottet i det moderna hyggesbruket, när träd, dungar och

kantzoner började lämnas kvar på hyggena.

Och det här syns i statistiken. Naturvårdshänsynen slog igenom på allvar när den nya skogsvårdslagen klubbades 1994, men hänsynstrenden började i praktiken peka uppåt redan tidigare.

– Skogsbruket påverkades av den ökade medvetenheten om mångfaldens vikt, internationella krav på certifiering och hårdare marknadskrav. Sedan tog allt fart när skogsvårdslagen kom, säger Olof Widenfalk.

Vilka åtgärder verkar ha gynnat fåglarna mest?

– Det är svårt att se i en sådan här övergripande studie, menar Olof Widenfalk. Den ökade mängden död ved och lövträd är naturligtvis viktiga, men även andra faktorer som inte är direkt kopplade till naturvårdsinsatser kan ha betydelse, exempelvis en ändrad röjningsintensitet. Röjningsplikten rök 1994 och det gav tätare och lövrikare ungskogar, något som i sin tur kan gynna många fågelarter. Slarv med röjningen kan alltså vara bra naturvård.

Miljöcertifieringen kom ju 1997 – hur mycket har den påverkat skogsfåglarna?

– Det är svårt att se några tydliga ”trappsteg” i trenden på det sättet, men det vore ju intressant att titta närmare på. Kvarlämnade träd på hyggen och sådana parametrar som slås fast i certifieringsreglerna skulle kanske gå att räkna på.

▲ Trender för skogens fåglar. Sex regionala trender för Alla skogsfåglar resp. Miljömålsarterna för perioden 1998–2010.

Antalet ingående arter varierar för de olika regionala kurvorna. För Alla skogsfågelarter ingår följande antal arter: N Norrland 43, S Norrland 45, Ö Svealand 45, V Göta/Svealand 44, Ö Götaland 47 och S Götaland 34. För Miljömålsarterna är motsvarande siffror 10, 11, 11, 10, 10 och 5.

Vissa fåglar ökar inte

Den ökade hänsynen i skogsbruket verkar alltså ha skapat en skogsmiljö som de flesta av skogens fåglar trivs i. Samtidigt är det många arter som borde ha ökat, men inte har gjort det.

– Arter som till exempel tall- och entita, trädkryp och lavskrika har inte ökat, berättar Olof Widenfalk. Kanske krävs det mer tid för att de ska svara på hänsynsåtgärderna, men det kan också bero på att de har högre krav på skogsmiljön än andra arter. Det krävs mer riktade forskningsprojekt och fortsatt monitoring för att undersöka vad orsaken är.

Den övergripande trenden är i alla fall mycket tydlig; naturvårdshänsynen har en positiv effekt på många skogsfåglar.

– Så det finns all anledning att fortsätta på den inslagna vägen, säger Olof Widenfalk. Men vi behöver också titta närmare kraven hos de fågelarter som inte svarar på åtgärderna.

